

jednoj istoj sobi. Taj povećani broj stanovnika držala je u Gornjem gradu u prvom redu niska stanarina. Budući da se kuće starije od stotinu godina smatraju amortiziranim, pa stanari ne uplaćuju u fond za amortizaciju, a komfor nije nikakav, stanarine su smiješno male, manje nego po udaljenim perifernim naseljima.

Osim tog uništavanja kuća zlo je Gornjem gradu nanijelo asfaltiranje. Nije bilo dosta da nekontrolirano zatrpami bunari i zahodske jame, a i loše instalacije vlaže temelje i zidove gornjogradske kuća, već je asfaltiranje ne samo ulica već i nekih dvorišta onemogućilo prirodno isparavanje i sušenje zemlje, temelja i zidova. Polaganje novog asfalta na stari vršeno je u više navrata tako da se u nekim ulicama vidljivo digao nivo kolnika i pločnika. Pločnici su u nekim ulicama toliko podignuti da su se podrumski prozori našli sasvim nisko, a na starim se fotografijama može vidjeti kako visoko su bili iznad zemlje. Ti slojevi asfalta mjestimice su danas već toliko debeli da bez sumnje ometaju prirodno sušenje i zračenje tla i kuća.

Ovako bolestan Gornji grad, ugrožen u prvom redu vlagom, vodi se već nekoliko desetljeća u registru spomenika kulture kao spomenik visoke kategorije. U njemu, to jest na pojedinim njegovim objektima javne namjene vršeni su veliki zahvati. Započeli su s rekonstrukcijom gradske vijećnice, a nastavljeni na bivšem isusovačkom samostanu, kuli Lotrščak, palači »Dverce« i sad na Popovu tornju. Slikovito rečeno, zbog tih zahvata Gornji grad mi se čini kao starac prema kojemu život nije bio nimalo sentimental, već ga je dobro iscrpio i ošteti, a kojemu se na nekim eksponiranim dijelovima njegova tijela vrše plastične operacije da bi se uljepšao — lomeći koplja pri tome da li da se dovedu u stanje njegove mladosti ili zrele dobi — a da se pri tom ne pojačavaju njegov krvotok, vezivna tkiva i kosti, što je neophodno potrebno da bi on i dalje živio i služio. Smatramo jedino ispravnim da se Gornji grad sa nira kao urbanistička cjelina, jer tu u prvom redu leži njegova vrijednost, i da se nađu sredstva i tehničke mogućnosti da se uklone nedostaci koji tu cjelinu potkapaju i uništavaju.

Dipl. ing. arh. Nada Benić-Hlebec

ANALIZA JUGOISTOČNOG UGLA KOMPLEKSA, tj.
DVORIŠTA BIVSEG ISUSOVAČKOG SAMOSTANA
VEZANOG ZA GALERIJU ANTE TOPIĆ MIMARE I
DOKUMENTACIJA O ISHODU ODLUKE O GRADNJI
UPRAVNE ZGRADE NA TOM PROSTORU

Izgled prostora o kojemu je riječ, a kakva zatječe naše doba, rezultat je i posljedica povijesnih zbivanja i kontinuiranog korištenja te parcele u sklopu povijesne jezgre Gornji grad.

Prema tome se i analiza toga prostora neminovno veže na analizu sveukupnog života te prostornih i sadržajnih promjena najstarije jezgre grada.

Treba istaći da se konkretniji pokazatelji zbivanja na ovom prostoru, a pogotovu u odnosu na građevnu strukturu, mogu pratiti od početka 17. stoljeća, tj. od dolaska isusovačkog reda sa zadatkom prosvjetiteljskog djelovanja. Od toga vremena počeo se stvarati na osebujan način prostor jugoistočnog dijela Gradeca; tako je nastajao urbanističko-arhitektonski kompleks koji i danas oblikuje jedan od najreprezentativnijih prostora Gornjeg grada.

Upravo u tom opsegu, položaju i funkciji te urbanističko-arhitektonskom dometu svoga vremena za taj se kompleks u materijalima konzervatorske dokumentacije za PUP najstarije povijesne jezgre ističe njegovo izuzetno značenje. Na njega se odnosi cilj revitalizacije kao: »Zaštita kulturne baštine na tom području koja podrazumijeva stručnu valorizaciju i regeneraciju onih povijesno-urbanih vrijednosti koje moraju postati temelj u ostvarivanju novih vrijednosti toga prostora. Jedan od osnovnih načina ostvarivanja toga cilja jest unošenje takvih sadržaja koji će moći prostorne i sadržajne značajke pojedinog područja upotrijebiti kao svoje ishodište«¹.

Zakruženi oblik kompleksa u 17. stoljeću uključivao je zgradu samostana, crkve, gimnazije, dio istočnog i južnog obrambenog zida i ugaonu kulu. Nabrojenu građevnu strukturu ujedinjavao je tada cjelovit prostor jugoistočnog dvorišta. Jedinj pristup s javne površine u taj dvorišni prostor bio je s Katarinskog trga. Tako je življi prostor dvorišta toga vremena vezan uz sadržaje Gimnazije, dok je intimni vrtno-gospodarski dio smješten u manje dostupnom prostoru jugoistočnog ugla (sl. 1).

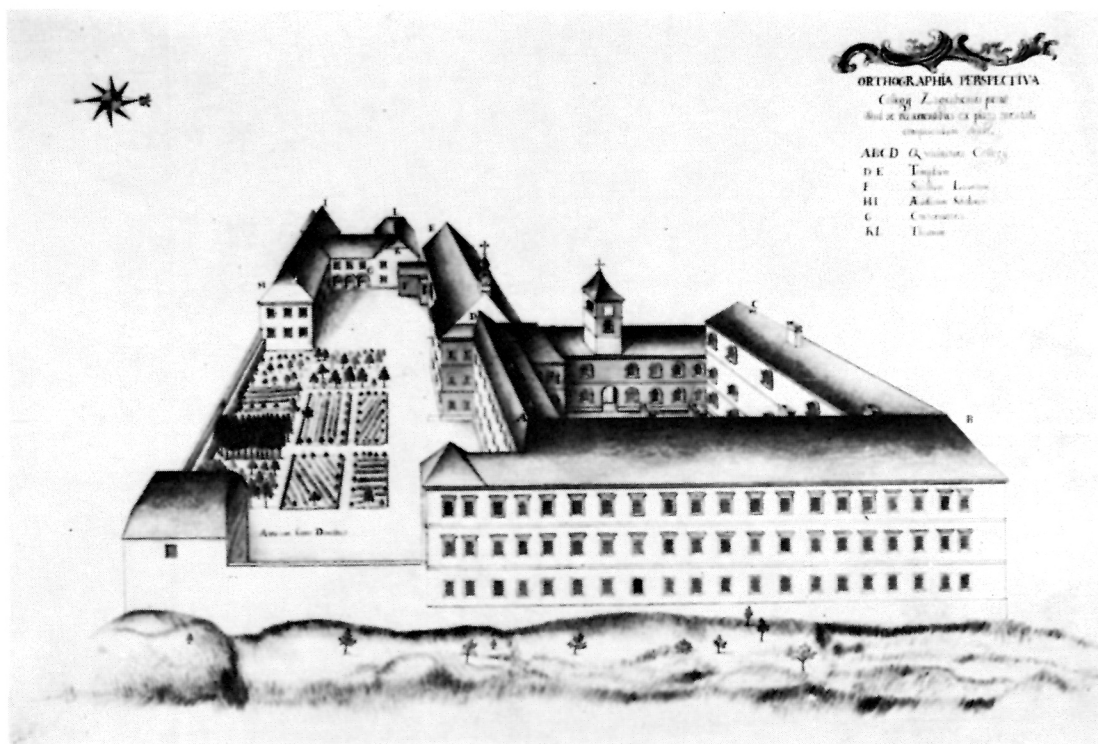
Ukinućem isusovačkog reda u drugoj polovici 18. stoljeća i dalje u 19. stoljeću pojedine zgrade, do tad jedinstvenog kompleksa, dobivaju različite vlasnike i korisnike. Tako primjerice Generalna komanda 1783. g. samostansku zgradu prilagođuje svojim potrebama.

Time započinje postupna degradacija toga izuzetnog prostora. Cjelovit dvorišni prostor kompleksa tom je prilikom podijeljen na dvorište zgrade Gimnazije i na gospodarsko dvorište Komande.

Komuniciranje s tim dvorišnim prostorima također je izmijenjeno. Nova komunikacija ostvarena je s Jezuitskog trga izvedbom portala u zapadnom i južnom krilu samostana.

Slična situacija nastavila se i tijekom 20. stoljeća do današnjih dana, kad možemo govoriti o još jednoj fazi povijesnog značenja u odnosu na opseg sadržajnog i prostornog interveniranja. Vezujući analizu ovog kompleksa neminovno uz ukupni prostor Gornjeg grada, prisjetimo se da je u sklopu konzervatorske dokumentacije za PUP povijesne jezgre Zagreba rečeno:

¹ Regionalni zavod za zaštitu spomenika kulture u Zagrebu: PUP uređenja i revitalizacije Gornjeg grada i Kaptola — konzervatorska dokumentacija, ciljevi revitalizacije, Zagreb 1979. g.

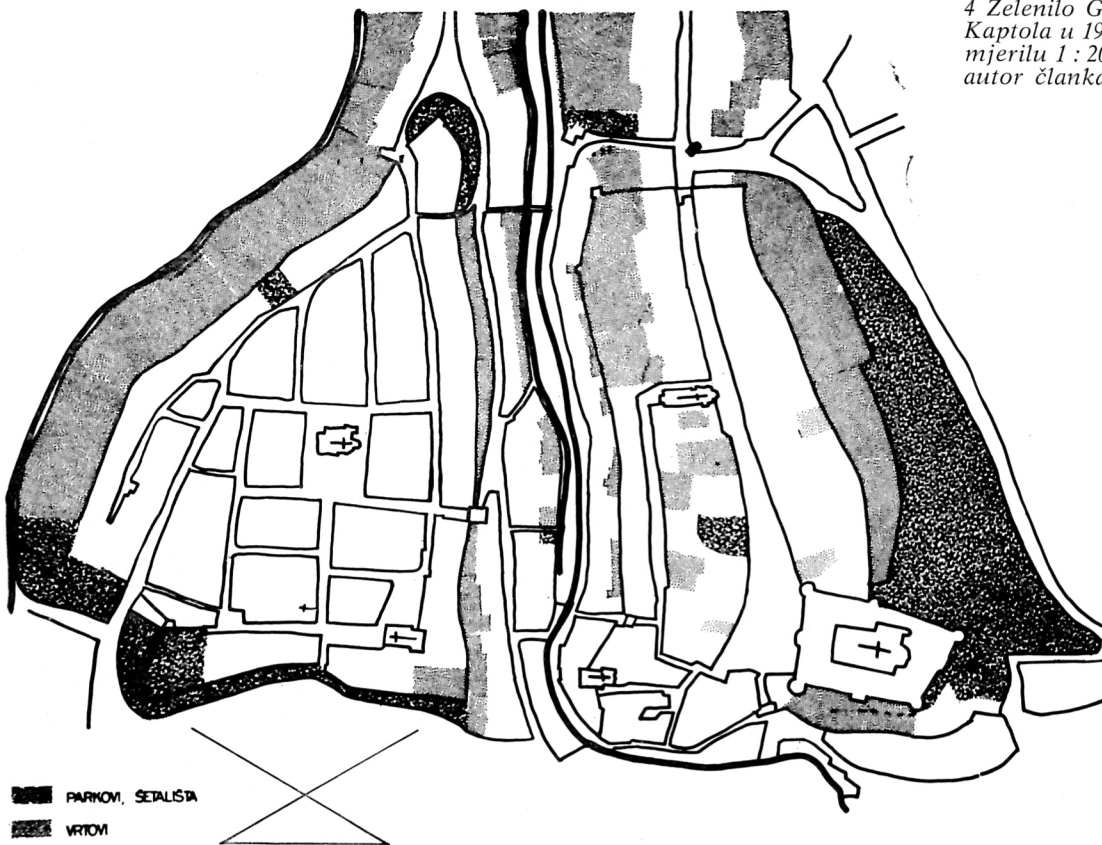
1 Isusovački kompleks u Zagrebu. Perspektivni prikaz
 (Državni arhiv u Budimpešti)

2 Parcelacija Gornjeg grada i Kaptola
 u 18. stoljeću (skica u mjerilu 1 : 2000,
 izradio autor članka)

3 Detalj sa Szemanove karte iz god. 1822. (Muzej grada Zagreba)

4 Zelenilo Gornjeg grada i Kaptola u 19. st. (skica u mjerilu 1 : 200, izradio autor članka)

5 Pogled na Jugozapadni dio Gornjeg grada oko 1900.
(Muzej grada Zagreba)

»Prvi i osnovni opći konzervatorski cilj zaštite, očuvanja i revitalizacije najstarije povijesne jezgre Zagreba zasniva se na činjenici i spoznaji da se radi o *jedinstvenoj spomeničkoj i povijesnoj cjelini* koja upravo u svom totalu predstavlja kao cjelina spomenik kulture najviše kategorije«².

Morfološku i figurativnu čitljivost ovako valoriziranog prostora moguće je očuvati ako se jasno utvrdi i analizira prostorni sistem njegove urbane forme. Nepostojanje urbanističke kategorije i njezinih zakonitosti u prvobitnoj organizaciji života čovjeka na ovom prostoru ne može biti potvrda često korištenom pojmu isključive spontanosti.

Naprotiv analizirajući do danas sačuvane prostorne odnose i sačuvanu fizičku strukturu, moguće je konstatirati izraženu postojanost u načinu organizacije prostora na određenim dijelovima Gornjeg grada. Određena podjela zemljišta i način njezine organizacije omogućuje utvrđivanje sistema urbanističke tipologije i tipologije parcela.

Tako na prostoru Gornjeg grada razlikujemo:

- I. parcele skromne građanske kuće,
- II. parcele domova viših građanskih slojeva,
- III. parcele palača,
- IV. »uglovi gornjograskog trokuta« kao posebno prostrane parcele najistaknutijeg i najizraženijeg prostornog i vizuelnog značenja u kontaktu Gornjeg grada sa širom okolicom.

Ti su prostori najprisutniji u doživljaju i definiranju ambijentalnih značajki najstarije povijesne jezgre.

U tom kontekstu promatrani prostor dobiva *izuzetno značenje* kao specifična zona naglašenog u povijesnom razvoju formiranog *sadržajnog i prostornog identiteta*.

Pogledajmo što se zbiva sa cjelokupnim gornjograskim prostorom u tri zadnja stoljeća:

Veći dio života u 18. stoljeću odvijao se unutar parcela i domova stanovnika, a masovniji kontakti odvijali su se na glavnom trgu — Trgu sv. Marka, gdje se održavaju sajmovi, crkveni obredi, dnevna opskrba domaćinstava i sl. U skladu sa klasnim društvom toga vremena određene su lokacije i veličine parcela od minimalnih srednjovjekovnih dimenzija do raskošnijih posjeda doseljenog plemstva kao i sačuvanih parcela crkvenog feudalca (sl. 2). Ovdje je nužno analizirati i najreprezentativniji dio slike grada toga vremena — južnu frontu Gornjeg grada.

Razni prikazi kojima raspoložemo jedinstveni su u osnovnim elementima tadašnje južne fasade Gornjeg grada, a to su: zgrusnuta struktura objekata izgrađenih na bedemu istočno i zapadno od kule Lotrščak, te na obje strane sačuvani bedemi i uglovne kule. Iza linije sačuvanih bedema nalazili su se vrtovi: kapucina — zapadni ugao, isusovaca — istočni ugao. Dakle situacija u načinu i obliku korištenja istočnog i zapadnog ugla na neki je način istovjetna (sl. 3).

U 19. stoljeću organizacija zemljišta odvija se u dva smjera: s jedne strane grad stvara nove javne zelene površine razvijajući društvene kontakte izvan samih parcela i domova. Upravo su u tom periodu stvoreni najvredniji zeleni rekreacijski prostori grada — parkovi i šetališta.

S druge strane, težnja ka kvalitetnijem »gradskim« načinu života uvjetovala je formiranje izvanrednih vrtova i malih parkova unutar parcela, bilo da su smješteni u dnu parcele ili pak oblikuju kvalitetan pristup parceli s ulice

8 Radićev trg u Zagrebu (istočna strana), oko 1900. g.
(Muzej grada Zagreba)

(sl. 4). U tom smislu na južnoj se fronti Gornjeg grada osim novooblikovanog Strossmayerova šetališta formira potkraj 50-tih godina 19. st. na mjestu nekadašnjeg kapucinskog vrta javno šetalište na Griču (sl. 5).

Jugoistočni ugao Gornjeg grada tada ne slijedi te promjene, već i nadalje služi kao interno gospodarsko dvorište.

Tako naslijeđene zelene površine parkova i šetališta u 20. st. ugrožene su i slabo održavane, a zeleni vrtovi parcela svedeni su također na slabo održavane ostatke nekadašnjih bogate vrtno hortikulture. Parcele nekadašnjih dimenzija i karakteristika djelomično su sačuvane, a velik dio zapušten je u odnosu na njihovo uređivanje u 19. st. (sl. 6).

Zelenilo i stabla koja smo zatekli na prostoru jugoistočnog dvorišta, a koja su odigrala pozitivnu ulogu u ukupnoj slici gornjogradske aglomeracije (sl. 7) i bila izazov za kvalitetno rješenje, u međuvremenu su uklonjena, a njihovo korištenje ustupilo je mjesto novim podzemnim sadržajima pretežno ugostiteljske namjene.

U odnosu na ukupni gornjogradski prostor možemo konstatirati da je u periodu od 18. a pogotovo u 19. st. izgubljen znatan dio najstarijeg i najznačajnijeg povijesnog sloja koji je dao temelje te i danas definira srednjovjekovnu urbanu formu ove povijesne jezgre, ali je istovremeno grad obogaćen novim prostornim vrijednostima (parkovi, šetališta) koje se međutim ne mogu konstatirati u rušilačkim sklonostima 20. stoljeća.

Prisjetimo se, između ostalog, da je 1907. g. oslobođeno veliko gradilište za gradnju nove sabornice kojom je prilikom srušeno pet kuća koje su definirale kvalitetno istočno pročelje trga sv. Marka (sl. 8), a 1940. i 1941. g. srušene su zgrade na prostoru između Vranicanijeve ulice i Strossma-

yerovog šetališta u sklopu kojih se nalazio i kompleks Kapucina (sl. 9).

Ova činjenica potencira značaj sačuvanog jugoistočnog kompleksa, ali i obvezuje na optimalnu sadržajnu i prostornu prezentaciju.

Što se u međuvremenu zbiva na ovom prostoru, pokazat će kratka informacija o radovima koji su u toku i o zadnjoj od strane Regionalnog zavoda za zaštitu spomenika kulture prihvaćenoj varijanti rješenja ukupnog prostora jugoistočnog dvorišta. Poznati elementi najstarijeg sačuvanog sloja prezentirat će se kako slijedi: u otprilike središnjem prostoru južnog dvorišta izvest će se krunište rekonstruiranog bunara prema propozicijama Regionalnog zavoda. Isto tako izvršit će se konzervacija sačuvanih dijelova bedema, dok će se južna linija bedema povisiti u odnosu na današnju visinu tanjim kamenim zidom. Na prostoru ugaone kule pokušat će se markirati nekadašnji volumen, no konačno rješenje volumena nije prezentirano. Prizemni objekt u sjeveroistočnom uglu južnog dvorišta predviđa se nadograditi. Posebno opsežan zahvat odnosi se na gradnju podzemnih sadržaja pod ukupnom površinom južnog dvorišta. Sadržaji su ugostiteljskog karaktera: snack-bar, kavana, restorani, aperitiv-bar, sanitarije i ostali nužni sadržaji te nekoliko specijaliziranih prodavaonica. Specijalizirane prodavaonice predviđaju se također i na nivou dvorišta uz sjeverno pročelje zgrade Gimnazije.

Uz istočni zabatni zid izvodi se dogradnja zgrade Gimnazije za smještaj upravno administrativnih sadržaja Galerije koja umjesto da je tako shvaćena i oblikovana ima pretenzije »novog objekta kojim će se Gornji grad vratiti i uključiti u ravnopravan aktivan suvremeni život...«³.

Na predloženi idejni projekt ATM II. faza Regionalni zavod za zaštitu spomenika kulture izdao je negativno rje-

9 Maketa Gornjeg grada izrađena 1925. g. (Muzej grada Zagreba)

šenje s ovim obrazloženjem: Valorizirajući Gornji grad kao najeminentniji simbol povijesnog Zagreba služba zaštite smatra da je jugoistočni prostor Gornjeg grada jedan od najekspozitivnijih i najznačajnijih kontaktnih prostora grada sa najužom povijesnom jezgrom koji u ukupnoj slici Zagreba i nadalje treba zadržati karakter povijesnosti. Kao što je potrebno i opravdano stvarati nova ambijentalna žarišta grada primjenom najkvalitetnijih suvremenih izražajnih sredstava i mogućnosti, nužno je sačuvati i u buduću njegovati specifičnosti postojećih ambijentalnih žarišta grada kao autentične elemente orijentacije i identiteta sredine. U slučaju Gornjeg grada stilske pojave i raznolikosti najevidentnije u ambijentalno prostornom doživljaju Gornjeg grada na pročeljima i gabaritima ujedinjuje osnovni urbani izraz sukladan dometu i tehničkim mogućnostima graditeljstva svoga vremena i sredine prepoznatljivim po načinu građenja i primjeni materijala. U tim svojim svojstvima i karakteristikama odraz je kulture i vremena kada je nosio u sebi sve funkcije i značajke jednog grada. Uvjetovan terenskom konfiguracijom i zadanim prostornim okvirima gradećkog platoa, na kojemu se začeo, svoju prvobitnu funkciju mogao je zadržati sve do vremena kad su bitno nove društvene i privredne okolnosti uvjetovale nagli rast i širenje grada u nizinu. Te promjene donosile su i bitno nove tehničke mogućnosti kojima će se izraziti urbanizam i graditeljstvo 19. i 20. stoljeća na novoosvojenim prostorima rastućeg grada. Tim promjenama Gornji grad gubi svoju prvobitnu funkciju, ali dobiva i definitivno preuzima ulogu i

značenje predstavnika najstarije povijesne jezgre i kontinuiteta života i kulture današnjeg i budućeg Zagreba. U tom svojstvu proglašen je spomenikom kulture. Time su određene mogućnosti i potrebe interveniranja u njegovu tkivu, potvrđene i u PUP-u uređenja i revitalizacije: »Revitalizacija kao osnovni cilj PUP-a znači osposobljavanje postojećih struktura (objekata i javnih prostora) da nastave svojim životom da traju u onim oblicima kojima je priznata vrijednost kulturnih dobara a ti su oblici nastali kao rezultat dugotrajnih složenih procesa njihovog povijesnog razvoja.

Njihova današnja djelomična nesposobnost za taj život određena je zbog različitih procesa degradacije, kao posljedice promjena u načinu života i funkcija tog prostora koji su započeli već pred kraj prošlog stoljeća a nastavile su se i u našem stoljeću«.

»Proces revitalizacije jest prvenstveno proces uklanjanja uzroka i posljedica degradacije«.

Prema mišljenju stručnog vijeća Zavoda predloženo rješenje ne polazi od postojećih utvrđenih vrijednosti zaštićenog spomenika kulture, već gradi nova zdanja i nove prostorne odnose bitno različite od urbanih, morfoloških i strukturalnih odlika fenomena »Gradec«, odnosno Gornjeg grada. Osnovni stav i pristup u interveniranju na ovom prostoru s gledišta službe zaštite, koja ga je proglasila spomenikom kulture, mora polaziti od analize karakteristika, vrijednosti i elemenata prepoznatljivosti najstarijeg povijesnog zdanja koje je unatoč različitim fazama građenja sačuvalo srednjovjekovni urbani koncept i potpunu homogenost strukture. Predloženi idejni projekt specifičnom morfologijom i oblikovnom interpretacijom odudara od već prije navedenih značajki, te je stoga riješeno kao u dispozitivu.

³ Interinženjering Zagreb, Žalba na rješenje Regionalnog zavoda za zaštitu spomenika kulture u Zagrebu, Zagreb 1982. g.

Na negativno rješenje Regionalnog zavoda za zaštitu spomenika kulture na predloženi idejni projekt ATM II. faza Republički komitet za prosvjetu, kulturu, fizičku i tehničku kulturu izdao je rješenje kojim se uvažava žalba i pobija prvostepeno rješenje. U obrazloženju tog drugostepenog rješenja navodi se da je konzultirana Komisija za davanje stručnih mišljenja pri Republičkom zavodu za zaštitu spomenika kulture koja je podržala rješenje Regionalnog zavoda.

Drugostepeno rješenje uvažava međutim navode žalbe u kojima se krivo interpretira obrazloženje prvostepenog rješenja, tvrdeći da je stav Regionalnog zavoda da se »novi objekti grade s detaljima, materijalima i oblikovnim elementima koji oponašaju u prošlim vremenima izgrađene prostore Gornjeg grada«⁴.

Drugostepeni organ u zauzimanju svog stava u znatnoj se mjeri oslanjao i na raspravu što se o tim problemima vodila 26. 6. 1981. g. na sastanku radne grupe Izvršnog vijeća Sabora i istaknutih kulturnih i javnih radnika gdje je projekt ocijenjen kao izvanredan kreativan pristup autora revitalizaciji Gornjeg grada. Spomenimo pri tome da je na citiranom sastanku izneseno i ovo mišljenje: »... Sama Galerija u staroj zgradi treba jedan tako jaki objekt (misli se na dogradnju op. a.) koji bi je na neki način obilježavao«⁵.

Na kraju još jedna informacija: Regionalni zavod za zaštitu spomenika kulture nije iskoristio mogućnost i pravo pokretanja upravnog spora kod Ustavnog suda Hrvatske.

⁴ SRH, Republički sekretarijat za prosvjetu, kulturu, fizičku i tehničku kulturu, rješenje o prethodnoj dozvoli za izgradnju objekata za smještaj osoblja i za ugostiteljske sadržaje u sklopu kompleksa Muzeja Ante Topića Mimare na Gornjem gradu u Zagrebu, Zagreb 1981.

⁵ Bilješka sa sastanka (26. 6. 1981) Radne grupe Izvršnog vijeća sa istaknutim stručnjacima i kulturnim radnicima o idejnom rješenju projekta Upravne zgrade Muzeja »Zbirka umjetnina Ante i Weltrude Topić — Mi-mara«, Jezuitski trg 4.

Tomislav Premerl

LAŽ I ETIKA PROSTORA (o devastaciji isusovačkog samostana)

Opet smo se sastali da govorimo jedni drugima, opet isti istima, po ne znam koji put. Gotovo da i znamo što među sobom mislimo, a kakve smo rezultate postigli u već davno znanim i često spominjanim problemima na koje smo upozoravali, o kojima smo govorili? I opet danas govorimo o znanim stvarima, o stvarima koje su već bile izrečene i napisane, ali od toga uglavnom nije bilo koristi. Pa ustani-mo još jednom, makar u prazno, makar da se zna da smo govorili. Sizifovski se nadajmo da će po koji glas ipak do negdje dospjeti, ali s vidljivom posljedicom u našem životnom prostoru. Nažalost, kao da u našem društvu postoje barikade ispred moćnika do kojih bi glas stručne savjesti morao dospjeti. Hoće li, ne znam po koji put, ovaj današnji vaš vapaj doći do mjesta gdje će se i moći oploditi? Jer za borbu koju bojujemo nije, nažalost, dovoljna stručnost, niti znanje, pa niti apstraktni stručni ugled. Potrebna je najkonkretnija moć, ali i ona ostaje apstraktna i nedohvatljiva, jer i ne znamo pravo gdje je i u kome je tražiti. O isusovačkom samostanu javno se nije govorilo, jer je njegova tabu-tema vrlo lako prihvaćena kao činjenica s kojom se je mirilo. Ali o isusovačkom se samostanu bruji i raspravljalo privatno, možda najviše do sada. No, u privatnim razgovorima sve ostaje na slijeganju ramenima i prihvaćanju nemoći da se bilo što učini. Ali, je li nam nemoć baš izravno nametnuta, ili smo je sami u svojoj komociji i konformizmu hipertrofirali i uvjerali sebe u moć nemoći? Govorimo danas post festum, i to je promašaj! Ništa više ne možemo učiniti, no ipak, nek se barem znade da smo i sa zakašnjenjem štogod rekli. Sve ipak pada kao naš grijeh, jer će budućim generacijama za sve današnje biti krivi njihovi očevi, kao što su i naši očevi krivi za rušenja u prošlosti. Ali one koji su najviše krivi ne peče savjest. Oni su daleko, gotovo neznani i nedokazljivi. Mene peče savjest, a ja nisam mogao dalje od plota gradilišta na Jezuitskom trgu.

U ovom razgovoru i na ovoj razini problema koji iznosim ne zanima me tehnika provedbe niti detalj. Slučaj isusovačkog samostana problem je o kojemu moramo govoriti od početka, od osnovne svrhe odnosa suvremenog čovjeka s povijesnim prostorom, o svrsi, ulozi i ostvarajima zaštite spomenika u nas, o učinkovitosti čuvanja spomeničke baštine, i napokon o našoj svijesti naspram vrijednostima kojih smo baštinici. Na tom primjeru moramo nadalje govoriti o nemoći zaštite, o društvu i njegovu moralu s obzirom na zaštitu spomeničkih vrijednosti, počevši dakako od pitanja etičnosti takve akcije i napokon završavajući s etikom ostvarenih rezultata. Etika ostvarenog arhitektonskog prostora izraz je naše stvaralačke etike. A kakva je ona, kad se uz nas događaju razaranja najvrednijeg arhitektonskog spomenika. O čemu možemo govoriti kad je u pitanju kompleks isusovačkog samostana: o obnovi?, adaptaciji?, rekonstrukciji? Ni o čemu od toga. A pitao bih pozvane stručnjake, sve ovdje, u koji bi metodološki postupak uvrstili ono što je učinjeno na isusovačkom samostanu, koji je danas zaista postao bivši i u arhitektonsko povijesnom smislu. Tragično je da najčešće moramo raspravljati o promašajima. Prisjetimo se što smo učinili samo na Gornjem gradu od rušenja palače Hellenbach i kompleksa kapucinskog samostana 1940. godine. Osim Albinijeve kuće Arko iz 1938, te njegova projekta za muzičku akademiju iz 1962. činimo samo promašaje: kuća u Basaričekovoj ulici 12 iz 1963. isusovački samostan, kula Lotrščak i nekoliko bezličnih interijera. Srećom nije se više diralo u tkivo Gornjega grada. Na redu je adaptacija Dveraca, obnova zgrade Muzeja grada Zagreba i rekonstrukcija Popova tornja i sta-